

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2186/2023
21.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гавра Димитријевић, адвокат из ..., против туженог Јавног комуналног предузећа „Градско зеленило“ Нови Сад, чији је пуномоћник Биљана Пантић Пиља, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3840/22 од 09.03.2023. године, у седници одржаној 21.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3840/22 од 09.03.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2513/2020 од 08.06.2022. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев тужиоца делимично усваја. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име мање исплаћене основне зараде за период од 01.12.2017. до 30.01.2021. године исплати износе, са законском затезном каматом наведене у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца на име законске затезне камате на досуђене износе мање исплаћене основне зараде за период од 01.12.2017. до 31.01.2021. године почев од 15. до 16. у наредном месецу у односу на сваки месец спорног периода. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 96.262,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж1 3840/22 од 09.03.2023. године, ставом првим изреке, жалбу туженог делимично усвојио па је делимично преиначио пресуду Основног суда у Новом Саду П1 2513/2020 од 08.06.2022. године, у усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату разлике зараде преко износа од 4.377,18 динара са траженом каматом која доспева на начин

наведен у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка па је одлучено да свака странка сноси своје трошкове првостепеног парничног поступка. Ставом трећим изреке, одлучено је да се у преосталом делу жалба туженог и жалба тужиоца у целини одбијају и наведена пресуда у преосталом, усвајајућем делу, потврђује. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 25.151,42 динара.

Против преиначујућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца. Трошкове ревизијског поступка је тражио опредељено.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном - преиначујућем делу, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23) па је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Ревизијом тужиоца указује се на контрадикторност изреке и образложења другостепене пресуде, као и на њене нејасне разлоге, што је садржај битне повреде одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, међутим, та битна повреда није разлог због ког ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог и обављао послове ..., са коефицијентом зараде до априла 2018. године од 1,7 (1020 бодова), од марта 2018. године до априла 2018. године од 1,8 (1080 бодова) а од маја 2020. године до краја спорног периода 2,0 (1200 бодова). Колективним уговором туженог од 03.03.2014. године уговорено је, поред осталог, да су елементи за обрачун и исплату основне зараде: цена рада за најједноставнији рад и коефицијенти утврђени колективним уговором и појединачним колективним уговором (члан 51); да се цена рада за најједноставнији рад утврђује месечно и износи 50% од просечне зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа за послове статистике (члан 52. став 1). У спорном периоду је до 01.01.2020. године био у примени Закон о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, који се примењивао почев од 01.11.2014. године и којим су привремено биле уређене основице односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде за обрачун и исплату зарада и других сталних примања запослених код јавних предузећа основаних од стране локалне власти. Споразумима закљученим између туженог и председника синдиката запослених код туженог од 10.10.2018. године, 31.12.2018. године и 08.01.2020. године, утврђена је основица за

обрачун и исплату зарада код туженог – цена рада за најједноставнији рад у износу од 19.258,20 динара бруто са вредношћу бода од 32,10 динара, који обрачун је тужени примењивао у спорном периоду. Последњи објављени податак о просечној заради у РС који је био познат у октобру 2014. године је податак о просечној заради за септембар 2014. године и износи 60.803,00 динара бруто, па 50% основице умањене за 10% износи 27.361,35 динара, а умањено за 5% износи 28.281,42 динара. За октобар 2014. године, тужени је исплатио основну зараду својим запосленима по вредности бода од 32,10 динара а у периоду од новембра 2014. године до децембра 2018. Године, тужени је исплаћивао основну зараду својим запосленима по вредности бода од 28,77 динара. У 2019. години, тужени је исплаћивао основну зараду по вредности бода од 30,41 динар да би од 01.01.2020. године исплаћивао зараду са вредности бода од 32,10 динара. Програмом пословања туженог за 2014. годину, на коју је оснивач Град Нови Сад, дао сагласност, планирана је маса средстава за зараде у бруто износу од 298.752.091,00 динара. За октобар 2014. године, Програмом пословања су планирана средства за зараду у висини од 26.555.300,00 динара, док је тужени, за тај месец, искористио средства у висини од 25.792.756,00 динара, па је остао неискоришћени износ од 762.544,00 динара. Да је тужени у октобру 2014. године искористио целокупну масу средстава за зараде могао је да исплати зараде по вредности бода од 33,41 динар уместо реализоване вредности бода од 32,10 динара. Разлика између исплаћене зараде тужиоцу за цео спорни период и зарада обрачунате применом цене рада према маси средстава планираној Програмом пословања туженог за октобар 2014. године, уз умањење сходно Закону о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, износи укупно 4.377,18 динара. Колективним уговором туженог из 2014, 2015. и 2018. године, уговорено је да се накнада трошкова регреса за коришћење годишњег одмора може исплатити одједном или у више месечних рата током календарске године. Тужени је приликом израде Програма пословања за те године, планирао исплату накнаде трошкова регреса на месечном нивоу али исту није исплаћивао запосленима нити месечно нити на крају године. Запосленима је тужени накнаду трошкова регреса за 2014. Годину, утврђену у износу од 34.198,71 динар (80% просечне бруто зараде за новембар 2014. године), исплатио у три наврата и то: 29.09.2015. године износ од 20.000,00 динара; 28.04.2016. године износ од 11.000,00 динара и 01.08.2016. године износ од 3.198,71 динар. Те исплате регреса тужени није исказао кроз обрачун зараде за децембар 2014. године, нити је документовао из којих средстава је те исплате вршио у 2015. и 2016. године. Наведеним исплатама регреса за 2014. годину тужени није прекорачио планирану масу средстава за зараде за октобар 2014. године у односу на коју је утврђено да постоји нереализована планирана маса средстава за зараде. У октобру 2014. године код туженог је било 27 запослених више у односу на број запослених предвиђених Програмом пословања. За октобар 2014. године тужени је за зараде „прекобројно запослених“, утрошио средства у износу од просечно 66.476,00 динара по запосленом односно укупан износ од 1.794.852,00 динара. Када се овај износ, који је исплаћен по основу зарада за 27 више запослених, који нису планирани Програмом пословања за 2014. годину, сабере са утврђеним износом нереализованих средстава планираних за исплату зарада за тај месец, тада би вредност бода за 2014. годину износила 36,97 динара. У 2017. и 2018. години вредност бода би износила 33,27 динара а у 2019. години вредност бода би, у том случају, износила 35,12 динара док би у 2020. години вредност бода износила 36,97 динара. Разлика између исплаћене зараде тужиоцу за цео спорни период и зарада обрачунате у

односу на нереализовану масу средстава зараде у коју би ушле и исплаћене зараде за 27 више запослених у октобру 2014. године, износи укупно 62.019,93 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца усвојио у односу на главно потраживање у целини и туженог обавезао да му исплати износ од 62.019,93 динара пошто је закључио да се планирана и одобрена маса средстава за зараду није могла распоређивати и исплаћивати запосленима који су били „прекобројни“ у односу на планирани број запослених, због чега је приликом утврђивања припадајућих износа ниже исплаћене зараде тужиоцу, у утуженом периоду, у висину укупне преостале, а неутрошене масе средстава за зараде, урачунат и износ просечне зараде за 27 више запослених у октобру 2014. године.

Другостепени суд је, побијаним делом пресуде, преиначио првостепену пресуду делимичним усвајањем тужбеног захтева тужиоца за износ разлике између исплаћене и припадајуће зараде за спорни период од 4.377,18 динара, са припадајућом законском затезном каматом, налазећи да је планирана маса средстава за исплату зарада меродавна за утврђивање вредности радног часа за запослене, али да при утврђивању постојања разлике зараде, у спорном периоду, у односу на Програмом планирану а нереализовану масу зараде, није могла да буде урачуната зарада 27 запослених чије запослење тужени у октобру 2014. године није планирао, а исплатио им је зараду. По мишљењу другостепеног суда, питања правилности пословања туженог која су у вези са запошљавањем које није планирано Програмом пословања и за које тужени није имао сагласност оснивача, као и извора средстава за исплату накнаде трошкова регреса запосленима, те неоверавања образаца за контролу обрачуна и исплату зараде, су у надлежности државне ревизорске институције која се о наведеном за спорни период изјашњавала кроз своје извештаје о пословању туженог.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Законом о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ("Службени гласник РС", бр. 116/14 ... 95/18), који је ступио на снагу 28.10.2014. године, а примењивао се од обрачуна и исплате зараде за новембар 2014. године и био у примени до 01.01.2020. године, уређене су основице, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде (основице) за обрачун и исплату зарада и других сталних примања запослених код јавних предузећа основаних од стране локалних власти, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору и то од обрачуна и исплате зараде за новембар 2014. године. На основу одредбе члана 4. тог Закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања), којим се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плата и других сталних примања код јавних предузећа, донет за време примене тог Закона. На основу одредбе члана 5. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плате, односно зараде и других сталних примања, код корисника јавних средстава, основица за обрачун и исплату плата код корисника јавних средстава, утврђена законом, другим прописом, или другим општим или појединачним актом,

који је у примени на дан доношења овог Закона, умањује се за 10%, односно за 5% од јануара 2019. године. Запослени чија је основна нето плата пре почетка примене овог Закона за пуно радно време била нижа од 25.000,00 динара, задржава своју нето плату, а уколико би се применом умањене основице, у смислу овог закона, утврдила основна нето плата нижа од 25.000,00 динара, том запосленом се, за пуно радно време, исплаћује основна нето плата у износу од 25.000,00 динара. Законом о престанку важења Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ("Службени гласник РС", бр. 86/19) који је ступио на снагу 01.01.2020. године, прописано је да ће се основица за обрачун и исплату зарада код јавних предузећа основаних од стране органа локалне власти примењивати у висини која је била утврђена до дана ступања на снагу тог Закона.

Посебан колективни уговор за јавна комунална предузећа и друга јавна предузећа Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада" бр. 37/17 и 34/20, у примени од 04.08.2017. године), је у одредби члана 23. прописао да су елементи за обрачун и исплату основне зараде: вредност радног часа, коефицијенти посла и време проведено на раду, утврђени у складу са овим колективним уговором, односно колективним уговором код послодавца и уговором о раду. На основу одредбе члана 24. Посебног колективног уговора, вредност радног часа (цена рада по радном часу) утврђује се Програмом пословања (став 1.); цена рада по радном часу за запослене за текући месец утврђује се на основу планираних средстава за исплату зараде за одговарајући месец (став 2); уколико се у току календарске године битно промене околности и претпоставке на основу којих је утврђена вредност радног часа (цена рада по радном часу) из става 1. и 2. овог члана, утврђена вредност радног часа (цена рада по радном часу) може се променити у складу са измењеним околностима, о чему послодавац и синдикат код послодавца закључују споразум. На основу одредбе члана 25. Посебног колективног уговора, предвиђено је да се у Програму пословања предузећа одређује маса средстава за исплату зарада на годишњем и месечном нивоу, за сваки месец појединачно у складу са законом, смерницама Владе Републике Србије, тим колективним уговором и другим прописима које се односе на зараду. Тако утврђена маса средстава представља горњу границу за исплату зарада. Одредбом члана 26. Посебног колективног уговора, предвиђено је да се основна зарада запосленог утврђује тако што се вредност радног часа из члана 24. помножи са временом проведеним на раду и коефицијентима сложености послова, одговорности, услова рада и стручне спреме који су услов за рад на одређеним пословима, а који су предвиђени у овим општим актима. На основу одредбе члана 80. Посебног колективног уговора, предвиђено је да ће се за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, зарада запослених обрачунавати и исплаћивати у складу са тим законом.

У конкретном случају, тужени у октобру 2014. године није искористио целокупну масу средстава за зараде планирану Програмом пословања, па је остало нереализованих средстава за зараде за месец октобар 2014. године од 762.544,00 динара. Да је тужени искористио целокупну планирану масу средстава за зараде за октобар 2014. године, у односу на све запослене (и планиране Програмом и оне који нису били планирани Програмом пословања) вредност бода за исплату зараде за

редовни рад, са увећањима, уместо 32,10 динара износила би 33,41 динар, односно уз умањење од 10% до 31.12.2018. године 30,07 динара, за 2019. годину 31,74 динара, а од 01.01.2020. године 33,41 динар. У односу на тужиоца, то значи да разлика његове зараде за спорни период између обрачунате зараде применом цене рада према планираној маси средстава за зараде за октобар 2014. године на основу Програма пословања туженог, уз умањења по Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, који је ступио на снагу 28.10.2014.године и исплаћене зараде тужиоцу, износи 4.377,18 динара. То што је у том периоду тужени имао 27 запослених више од планираног броја запослених (388 уместо 361) није од утицаја на обрачун неисплаћеног дела зараде тужиоца, имајући у виду да сви запослени имају право на исплату зараде, под истим условима, што значи и на исту вредност бода (цену сата рада). Закон о раду, одредбом члана 104. став 2. прописује да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца. Због тога, тужилац неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 165. став 2., у вези члана 153. став 2. и 154. Закона парничном поступку, имајући у виду његов исход.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона парничном поступку.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав одговора на ревизију и за судске таксе туженом нису били потребни, у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку, па је захтев туженог за накнаду тих трошкова одбијен.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић